

Γραμμή γεγονότων στο παραλιακό μέτωπο του Βόλου

Διπλωματική εργασία:
Επανασχεδιασμός του πάρκου Αγίου Κωνσταντίνου στο Βόλο
ΕΜΠ, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών
Ευστράτιος Σωτηρόπουλος
Επιβλέπων καθηγητές:
Ιωάννης Γρηγοριάδης
Παναγιώτης Βασιλάτος
Αθήνα 2020

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Αντικείμενο μελέτης	3
1.Αστικό παραθαλάσσιο μέτωπο.....	4
2.Ιστορική και πολιτιστική εξέλιξη	6
3.Ανάλυση της περιοχής.....	14
4.Υφιστάμενη κατάσταση της περιοχής μελέτης.....	21
5. Σκοπός-Στόχος σχεδιασμού.....	27

Αντικείμενο μελέτης

Η παρούσα μελέτη ασχολείται με τον σχεδιασμό του παραλιακού πάρκου Αγίου Κωνσταντίνου Βόλου. Το πάρκο του Αγίου Κωνσταντίνου είναι ένα σημαντικός χώρος πρασίνου στο κέντρο της πόλης του Βόλου.

Στόχος της εργασίας είναι να διερευνηθούν τα προβλήματα της περιοχής μελέτης και να προταθούν λύσεις οι οποίες θα αποκαθιστούν, θα διασφαλίζουν και θα εντείνουν τον δημόσιο χαρακτήρα της περιοχής, καθώς επίσης και τη μεγαλύτερη και ευκολότερη πρόσβαση και χρήση του από την κοινωνία του Βόλου.

Το ανατολικό παραλιακό μέτωπο που μελετάται, είναι μια περιοχή που από την αρχή της στόχος ήταν οι χρήσεις της αναψυχής και της ψυχαγωγίας καθώς και της τουριστικής ανάπτυξης της ίδιας αλλά και της πόλης του Βόλου γενικά, κάτι που τελικά δεν είχε την ανάλογη ανταπόκριση από τους πολίτες και τους επισκέπτες της.

Εικόνα 1.1: Άποψη παραθαλάσσιου μετώπου Βόλου.

(Πηγή: <https://en.wikipedia.org/wiki/Volos>)

1.Αστικό παραθαλάσσιο μέτωπο

Σε μια πόλη υπάρχει το φυσικό περιβάλλον (φυσικά στοιχεία, ανάγλυφο κλπ.) και το δομημένο περιβάλλον. Ο αστικός χώρος είναι δημιούργημα των ανθρώπων που τον διαμόρφωσαν και τον χρησιμοποιούν, αντικατοπτρίζοντας ταυτόχρονα τους ίδιους, τις ανάγκες τους, τις αντιλήψεις τους, τα οράματα αλλά και τον πολιτισμό τους. Ο δημόσιος χώρος, είτε φυσικός – πάρκο, παραλία, ποτάμι κλπ. – είτε καθαρά αστικός – πλατεία κλπ. – είναι τμήμα του αστικού ιστού, είναι ένα πλέγμα που δομεί την ίδια την πόλη και της δίνει ζωή αφού αναφέρεται σε όλους τους πολίτες. Ο χαρακτήρας της ωστόσο έχει αλλάξει τα τελευταία πενήντα χρόνια καθώς αν και αποτελούν πολιτιστικά, οικονομικά και οικιστικά κέντρα δεν διαθέτουν αξιοθέατα, όπως κάποτε (Zielenbach, 2000). Η αναβάθμιση του δημόσιου χώρου θα πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα για την πόλη, και το επίπεδο του αστικού σχεδιασμού (urban design) είναι καθοριστικός παράγοντας επιτυχίας του εκάστοτε προγράμματος ανάπλασης. Για την ανασυγκρότηση των περιοχών θα πρέπει ειδική μέριμνα να δίνεται στις ιστορικές καταγραφές, στα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά, τα τοπία κλπ. Ιδιαίτερη σημασία πρέπει να δοθεί και στα φυσικά χαρακτηριστικά κάθε πόλης, το ιδιαίτερο ανάγλυφο, το φυσικό τοπίο. Η αστική ανασυγκρότηση δηλαδή θα πρέπει να βασίζεται σε μία περιβαλλοντικά φιλική στρατηγική πολεοδομικού σχεδιασμού, αναζητώντας λύσεις που διατηρούν τους φυσικούς πόρους και εξασφαλίζουν υπαίθριους χώρους στο δημόσιο χώρο.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα έντονου φυσικού στοιχείου της πόλης αποτελούν τα θαλάσσια μέτωπα που βρίσκονται σε επαφή με τον αστικό ιστό. Η εξορισμού ταύτισή τους με το όριο της πόλης εντάσσει τα θαλάσσια μέτωπα στις εκτάσεις του περιαστικού πρασίνου υπερτοπικής εμβέλειας που προσφέρει πολλά πλεονεκτήματα στην πόλη, όπως ηπιότερο μικροκλίμα, άμεση γειτνίαση με ένα τόσο εκτεταμένο φυσικό οικοσύστημα καθώς και παροχή αυξημένων δυνατοτήτων αναψυχής και ανάπτυξης (δυνατότητα τουριστικής ανάπτυξης). Κατά συνέπεια, ο αστικός ιστός ο οποίος γειτνιάζει με το θαλάσσιο μέτωπο θεωρείται ιδιαίτερα προνομιούχος. Αυτή η αντίληψη, ωστόσο άλλαξε τα τελευταία πενήντα

χρόνια καθώς μέχρι πριν αποτελούσαν χώροι εργασίας, είχαν μικρή αξία και αποφεύγονταν από το κοινό (Marshall, 2001).

Παραθαλάσσια μέτωπα.

Τα θαλάσσια μέτωπα, είναι τα φυσικά σύνορα ανάμεσα στη θαλάσσια επιφάνεια και την ενδοχώρα και αποτελούν την "πύλη", το σημείο δηλαδή πρόσβασης στην πόλη από το θαλάσσιο περιβάλλον, αλλά και το σημείο πρόσβασης της πόλης και της παρακείμενης ενδοχώρας στη θάλασσα. Αποτελούν, επίσης, πόλο έλξης για τους κατοίκους και τους επισκέπτες μιας πόλης, περιοχή - σύμβολο του χαρακτήρα και της μορφής της και βασικό παράγοντα ανάπτυξης αυτής, σε όλους του τομείς : οικονομικό, πολιτιστικό, κοινωνικό. Ο καθοριστικός ρόλος των θαλασσίων μετώπων και η συμβολή τους στην εξέλιξη των πόλεων αποδεικνύεται από τις πολυάριθμες χρήσεις, λειτουργίες και δραστηριότητες που συναντώνται σ' αυτά. Τα σχέδια ανάπλασης των θαλασσίων μετώπων επιτυγχάνουν τη δημιουργία μιας νέας σχέσης, ανάμεσα στην πόλη και στη θάλασσα. Δίνουν νέα μορφή στο άνοιγμα της πόλης προς τη θάλασσα, Στόχος τους θα πρέπει να είναι η δημιουργία υποδομών για τους ντόπιους και όχι η αναθέρμανση της οικονομίας μέσω της επιχειρηματικότητας που αναπτύσσεται στην περιοχή. Πέρα από την επανασύνδεση της πόλης με τη θάλασσα, τα σχέδια ανάπλασης επιδιώκουν την επανασύνδεσή της σχέσης πόλης - μητροπολιτικού χώρου. Με άλλα λόγια, μέσα από τις αναπλάσεις των θαλασσίων μετώπων επιδιώκεται η δημιουργία ενός νέου μοντέλου πόλης, ικανού να συνδέσει την ιστορικότητα και την πολιτιστική κληρονομιά του υφιστάμενου αστικού πυρήνα με τη δυναμικότητα της μητρόπολης που ακτινοβολεί σε μια πλατιά ενδοχώρα.

Εικόνα 1.2: Άποψη παραθαλάσσιου μετώπου Βόλου.

(Πηγή: <https://www.holisticfestival.gr/article.php?id=1&lang=el&cat=article:>)

2.Ιστορική και πολιτιστική εξέλιξη

Ανάπτυξη της πόλης του Βόλου διαχρονικά.

Ο Βόλος (η ευρύτερη περιοχή) κατοικήθηκε από τα νεολιθικά χρόνια. Οι πρώτοι πληθυσμοί που εγκαταστάθηκαν στην περιοχή χρονολογούνται στην 7^η χιλιετία. Τον 14^ο αιώνα συναντάται για πρώτη φορά το τοπωνύμιο Βόλος ή Γόλος, το οποίο χρησιμοποιήθηκε αρχικά για την περιοχή που σήμερα αποκαλείται Άνω Βόλος.

Στη θέση που απλώνεται η σημερινή πόλη του Βόλου μέχρι το 1840, βρίσκεται το κάστρο που αποτελούσε τον μοναδικό οικισμό στον μυχό του Παγασητικού κόλπου. Η περιοχή αυτή είναι η συνοικία της πόλης που σήμερα ονομάζουμε Παλαιά (www.hellenica.de, Τσοποτός 1991). Η συνοικία των Παλαιών κατοικείται από τους προϊστορικούς χρόνους (3^η χιλιετία π.Χ.) μέχρι και σήμερα. Στην συνοικία αυτή υπάρχει πληθώρα ευρημάτων από την προϊστορική και Αρχαία πόλη, το ορατό ακόμα και σήμερα κάστρο του Βόλου και διατηρητέα νεότερα Μνημεία.

Εικ.2.1 Άποψη της παραλίας Βόλου το 1920.

(Πηγή: <https://volosmagnisia.wordpress.com>)

Οι πληροφορίες του Ι. Λεονάρδου «Νεότερη της Θεσσαλίας χωρογραφία» (1836) και του Ν. Μάγνη «Περιήγησις η τοπογραφία της Θεσσαλίας και της Θεσσαλικής Μαγνησίας» (1860) τοποθετούν την ίδρυση της καινούργιας πόλης του Βόλου μέσα στη δεκαετία 1830-1840.

Πριν από την επανάσταση δεν υπήρχε ένα λιμάνι κεντρικό αλλά πολλά μικρά, τόσο από την πλευρά του Παγασητικού όσο και από την πλευρά του Θερμαϊκού και του Αιγαίου. Το μεγάλο και κεντρικότερο λιμάνι της Θεσσαλίας μαζί με την πόλη του Βόλου, δημιουργήθηκε ύστερα από την Ελληνική επανάσταση.

ιστορική διερεύνηση του σχηματισμού και της εξέλιξης της πόλης σε συνάρτηση με τις αλλαγές στο παραθαλάσσιο μέτωπο. (πηγή: Ειδικά θέματα πολεοδομίας 9, Θέμα: Μελέτη του Παραλιακού Μετώπου στην πόλη του Βόλου, φοιτήτρια: Καφούση Ροζαλία)

Τουρκοκρατία: η πόλη διένυσε τους χρόνους της τουρκοκρατίας σε κατάσταση στασιμότητας και ημι-αφάνειας κλεισμένη ασφυκτικά μέσα στο μικρό κάστρο, ενώ το κέντρο βάρους είχε μεταφερθεί στα χωριά του Πηλίου. Το κάστρο εξάλλου αποτελούσε και τον οικιστικό πυρήνα κατά τα βυζαντινά χρόνια όπου και μνημονεύεται η θέση της Ιωλκού.

Εικόνα 2.2: Η έκταση της πόλης το 1840.

Εικόνα 2.3: Η έκταση της πόλης το 1860.

1841 - 1881: Η εξέλιξη της πόλης αποτελεί απαίτηση του αυξανόμενου εμπορίου και ονομάζεται νέο προάστιο – αποβάθρα στην ανατολική ακτή. Η αδράνεια της τουρκοκρατίας έφερε την μεσαιωνική πόλη στον 19ο αιώνα αμετάβλητη και αδιάφορη απέναντι στις ανάγκες του λιμανιού. Η τοποθεσία παρουσίαζε μειονεκτήματα λόγω της δυσχερούς απορροής και της πολύ ρηχής θάλασσας και οι συχνές πλημμύρες των χειμάρρων γέμιζαν με προσχώσεις και τέλματα την περιοχή υπήρχαν ελάχιστες προδιαγραφές υγιεινής.

Εικόνα 2.4: Η έκταση της πόλης το 1881.

1881 - 1920: Με την προσάρτηση της Θεσσαλίας στο ελληνικό κράτος ενοποιήθηκαν οι δύο πυρήνες και έδωσαν την εικόνα του ακμαίου αστικού κέντρου. Η πόλη έγινε το πεδίο έντονης βιομηχανικής δραστηριότητας και στο τέλος του αιώνα μετατράπηκε στο δεύτερο μετά τον Πειραιά βιομηχανικό κέντρο της χώρας. Η πόλη απέκτησε νέο σχέδιο, μεταφορικές υποδομές- σιδηρόδρομο και λιμάνι-εργοστάσια και χώρους παραγωγική δραστηριότητας, δημόσια κτίρια όπως και πολιτισμού. Η διευθέτηση του λιμανιού αποτέλεσε μεγάλη παρέμβαση στο φυσικό τοπίο. Σύντομα δημιουργήθηκαν λεωφόροι ,πλατείες και οργανωμένοι δημόσιοι χώροι κατά το αισθητικό πρότυπο της νεοκλασικής πόλης που απαιτούσε την εξέλιξη της αστικής τάξης. Η περιοχή κοντά στο κάστρο και το λιμάνι αποτέλεσε την βιομηχανική περιοχή ενώ σημαντική είναι η απουσία για τον σχεδιασμό των δημόσιων χώρων .

Εικόνα 2.5: Η έκταση της πόλης το 1917.

1921 - 1950: Δημιουργία του προσφυγικού συνοικισμού της Νέας Ιωνίας (1922). Ενισχύθηκαν τα τεχνικά έργα και δημιουργήθηκαν νέες βιομηχανίες.

Εικόνα 2.6: Η έκταση της πόλης το 1947.

1950 – 1980: Δοκιμάζεται από επάλληλους σεισμούς που σχεδόν την ισοπεδώνουν. Αποτέλεσμα είναι η απώλεια της ιστορικής της φυσιογνωμίας. Η δεκαετία του '60 απαιτεί παράλληλα τους εκσυγχρονισμούς των οικιστικών συστημάτων. Οι ενέργειες όμως έγιναν χωρίς τον αναγκαίο σχεδιασμό και μέριμνα για την μελλοντική ανάπτυξη της πόλης. Αποτέλεσμα μια νέα πόλη. Η πολυκατοικία αποτελεί τον νέο τύπο αστικής οικοδομής και απορρόφησε τις τεράστιες στεγαστικές πιέσεις που προέκυψαν από την ανάγκη ανοικοδόμησης της πόλης μετά τους σεισμούς και όχι από την έντονη αστυφιλία και την αστικοποίηση. Τα χρόνια 1955- 1967 θεωρούνται ως η άνθηση της αρχιτεκτονικής του μεταπολεμικού μοντερνισμού που ανανέωσε την μορφή των αστικών χώρων.(δημόσια κτίρια, αστυφιλία, μεταφορικές υποδομές). Στο Βόλο παρατηρείται η ανέγερση λόγω των σεισμών νέων οικοδομών δημόσιας χρήσης και διαμόρφωση νέων δημόσιων χώρων. Οι χειρισμοί που έγιναν για τη διαμόρφωση της πλατείας αναδεικνύουν την αμηχανία και την στενότητα των επιλογών για την διαρρύθμιση του κεντρικού χώρου. Νέα κτίρια διεκδικούν θέση στην πλατεία όπως το δημαρχείο. Επίσης γίνεται ανέγερση σημαντικών ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων.

Εικόνα 2.7: Η έκταση της πόλης το 1970.

1980- 2000 : Στην τελευταία περίοδο ανακάμπτοντας από τους σεισμούς ο Βόλος εισέρχεται σε νέα περίοδο. Η πόλη έχει αυξήσει σημαντικά τους κατοίκους της. Η βιομηχανική ύφεση και η δημιουργία του πανεπιστημίου αποτελούν τα νέα δεδομένα. Από το 1980 ο σχεδιασμός της πόλης προσπαθεί να ρυθμίσει το ζήτημα των αυθαίρετων επεκτάσεων και να δώσει συνεκτικό πλαίσιο για την οργάνωση των λειτουργιών και την ανανέωση του αστικού χώρου. Οι πρωτοβουλίες στη δεκαετία του 1990 συντείνουν με αγωνιώδη τρόπο αν και ασαφή στον προσδιορισμό και την διαμόρφωση του νέου χαρακτήρα της πόλης. Οι απόπειρες για εκσυγχρονισμό των μεταφορικών υποδομών, οι ενέργειες για βελτίωση της εικόνας της πόλης με αναπλάσεις αδρανών χώρων, η κάλυψη αναγκών για νέες χρήσεις με την επανάχρηση των βιομηχανικών κτιρίων και η οργάνωση των εγκαταστάσεων του πανεπιστημίου συνιστούν τις σημαντικότερες κινήσεις. Η βιομηχανική ύφεση που έπληξε την περιοχή και η απουσία μεγάλων αναπτυξιακών έργων κατά την εικοσαετία 1970–1990 καθήλωσε την λειτουργία της πόλης σε τοπικό επίπεδο.

Μυθολογία

Στην περιοχή της Μαγνησίας έχουν γραφτεί μερικές από τις πιο σπουδαίες σελίδες της Ελληνικής Μυθολογίας. Κένταυροι, Νύμφες, ήρωες, βασιλιάδες και βασίλισσες είχαν εδώ το λίκνο τους. Η Μαγνησία πήρε το όνομά της από τον αρχαίο Βασιλιά Μάγνη, γιου του Αιόλου. Ο Μάγνης εγκαταστάθηκε στο Πήλιο και από εκεί άρχισε την εξάπλωση του βασιλείου στη γύρω περιοχή.

Πήλιο, βουνό των Κενταύρων

Στο όρος Πήλιο βρίσκονταν οι κατοικίες των Κενταύρων, μυθολογικών ανθρωπόμορφων όντων που προήλθαν από την ένωση του Ιξίωνα και της Νεφέλης. Οι Κένταυροι ήταν γνωστοί για τις πολεμικές τους αρετές, αλλά κάποιοι από αυτούς και για την σοφία τους. Ήταν γιατροί και δάσκαλοι και βοήθησαν πολλούς γνωστούς θεούς και ήρωες. Ο γνωστότερος Κένταυρος ήταν ο Χείρων, ο οποίος υπήρξε δάσκαλος του Ασκληπιού, πατέρα της Ιατρικής, και του ήρωα Αχιλλέα. Ο Χείρων, μεσολάβησε για να γίνει ο γάμος του Βασιλιά της Ιωλκού, Πηλέα, με τη νύμφη Θέτιδα. Στη διάρκεια του γάμου και με το μήλο της Έριδος, έγινε η αρχή σε μια σειρά από γεγονότα που οδήγησαν στον Τρωικό Πόλεμο, στον οποίο πρωτοστάτησε αργότερα, ο Αχιλλέας.

Εικόνα 2.8: Άγαλμα Κένταυρου στον Άνω Βόλο.

Αργοναυτική Εκστρατεία:

Από τη Μαγνησία ήταν που ξεκίνησε η Αργώ για την περίφημη Αργοναυτική Εκστρατεία με στόχο το Χρυσόμαλλο Δέρασ που βρισκόταν στην Κολχίδα. Στην περιοχή της Μαγνησίας και συγκεκριμένα στην Αρχαία Φθιώτιδα (σημερινή περιοχή Αλμυρού), ζούσαν ο βασιλιάς Αθάμας και η βασίλισσα Νεφέλη, γονείς του Φρίξου και της Έλλης. Όταν ο Αθάμας εγκατέλειψε τη Νεφέλη, παντρεύτηκε με την Ινώ, η οποία μισούσε τα παιδιά του συζύγου της. Η μητέρα τους, για να τα προστατεύσει, ζήτησε τη βοήθεια του θεού Ερμή, ο οποίος έστειλε ένα ιπτάμενο χρυσόμαλλο κριάρι για να τα μεταφέρει στην Ανατολή. Στον Ελλήσποντο, όμως, η Έλλη έπεσε από το κριάρι και πνίγηκε, οπότε το σημείο στο οποίο έπεσε η Έλλη ονομάστηκε Ελλήσποντος. Ο αδερφός της, ο Φρίξος, έφτασε στην Κολχίδα. Εκεί θυσιάσε το κριάρι και έδωσε το χρυσόμαλλο δέρασ στον βασιλιά της περιοχής, Αιήτη. Κοντά στο βασίλειο του Αθάμαντα βρισκόταν το βασίλειο του Αίαντα, ο οποίος πεθαίνοντας άφησε τη διοίκηση στον αδερφό του Πελία, αφού ο γιος του Ιάσων ήταν ανήλικος. Όταν ο Ιάσων μεγάλωσε, αξίωσε το βασίλειο από τον θείο του, ο οποίος, όμως, του απάντησε ότι θα του το έδινε αν του έφερνε το χρυσόμαλλο δέρασ από την Κολχίδα. Ο Ιάσων ζήτησε από τον Άργο να κατασκευάσει ένα πλοίο για να ταξιδέψει στην Κολχίδα κι εκείνος κατασκεύασε την πεντηκόντορο Αργώ. Ήταν φτιαγμένο από δέντρα του Πηλίου και με τις οδηγίες της θεάς Αθηνάς, η οποία τοποθέτησε στην πλώρη ένα κλαδί από την ιερή ομλούσα βελανιδιά του ιερού της Δωδώνης. Στην Αργοναυτική Εκστρατεία συμμετείχαν οι 50 μεγαλύτεροι ήρωες της Ελλάδας. Ο Ηρακλής, οι Διόσκουροι (Κάστωρ και Πολυδεύκης), ο Λαέρτης, ο Τελαμών αλλά και η Αταλάντη, η μόνη γυναίκα στο πλήρωμα. (πηγή, wondergreece.gr)

Εικόνα 2.9: Η Αργώ.

(Πηγή: https://www.pronews.gr/istoria/360722_i-argonaytiki-ekstrateia/)

Τέχνη

Από τα τέλη του περασμένου αιώνα ως τη δεκαετία του '30 ο λαϊκός ζωγράφος Θεόφιλος, συνεχίζοντας την παλαιά παράδοση ζωγραφικής διακόσμησης των εκκλησιών και αρχοντικών του Πηλίου, εργάστηκε εδώ και φιλοτέχνησε πολλά έργα στο Βόλο και στο Πήλιο. Εδώ "ανακάλυψε" το Θεόφιλο το 1935 ο μοντέρνος ζωγράφος Γουναρόπουλος, ο ίδιος που ζωγράφησε το εκκλησάκι της Αγίας Τριάδας, στην παραλία, έξω από το Νοσοκομείο του Βόλου.

Εικόνα 2.10: Έργο του Θεόφιλου 'Ελληνική Εορτή'

(Πηγή: <https://www.klik.gr/gr/el/24-hours/theofilos-o-kaluteros-laikos-zografos-tis-neoellinikis-technis-2/>)

Την εποχή που είχε πρωτοέρθει ο Θεόφιλος, γεννήθηκε στην πόλη και ένας άλλος μεγάλος ζωγράφος παγκόσμιας εμβέλειας, ο Giorgio De Chirico. Γιός του διευθυντή των σιδηροδρόμων Θεσσαλίας, του Ιταλού μηχανικού Evaristo De Chirico που σχεδίασε και το περίφημο Τραϊνάκι του Πηλίου.

Εικόνα 2.11: Έργο του Giorgio De Chirico 'Οι Μάσκες'.

(Πηγή: <http://streetmathematics.ece.uth.gr/portal/index.php/component/k2/26-masks-1973>).

Το 1897 χτίστηκε το παλιό Δημοτικό Θέατρο του Βόλου που έγινε σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα ένα από τα σημαντικότερα θέατρα της εποχής μαζί με τα θέατρα της Σμύρνης της Κωνσταντινούπολης και της Θεσσαλονίκης.

Την ίδια πορεία ακολουθεί και το νέο Δημοτικό Θέατρο με περίπου χίλιες θέσεις και ενδιαφέρουσες παραστάσεις κατά καιρούς.

3.Ιστορική και πολιτιστική εξέλιξη

Γεωγραφικά και πληθυσμιακά χαρακτηριστικά πόλης:

Η πόλη του Βόλου ανήκει στις έξι μεγαλύτερες πόλεις του ελληνικού χώρου (πέμπτη στη σειρά) με πληθυσμό που ξεπερνά τις 120.000 κατοίκους ως ευρύτερο Πολεοδομικό Συγκρότημα, με τον Δήμο Βόλου να έχει πληθυσμό σύμφωνα με την απογραφή του 2001 82.439 κατοίκων. Αποτελεί την πρωτεύουσα του Νομού Μαγνησίας και τοποθετείται γεωγραφικά στην περιοχή της κεντρικής Ελλάδας, και ειδικότερα στο πεδινό τμήμα του νομού. Χαρακτηρίζεται από έντονες αστικές λειτουργίες, μια σημαντική παρουσία της βιομηχανίας και του τουρισμού αλλά και από ένα αξιοσημείωτο αριθμό νέων ανθρώπων, κυρίως λόγω της ύπαρξης της πλειονότητας των τμημάτων του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Τα παραπάνω χαρακτηριστικά γνωρίσματα διαμορφώνουν την ταυτότητα της πόλης, το κάθε ένα με το δικό του ξεχωριστό τρόπο, ενώ με τον κατάλληλο σχεδιασμό και πολιτικές, μπορούν να συμβάλλουν στην αιεφόρο ανάπτυξη και ευημερία της πόλης.

Σε τοπικό επίπεδο, το Π.Σ. Βόλου βρίσκεται στο μυχό του Παγασητικού κόλπου, σε μικρή απόσταση από τον κύριο οδικό άξονα της χώρας (ΠΑΘΕ) με τον οποίο συνδέεται σε δύο σημεία, στις Μικροθήβες και στο Βελεστίνο και σε απόσταση 330 χλμ. από την πρωτεύουσα Αθήνα και 214 χλμ. από τη συμπρωτεύουσα Θεσσαλονίκη. Η περιοχή που καταλαμβάνει ο οικιστικός ιστός περιβάλλεται βορειοανατολικά από τον ορεινό όγκο του Πηλίου, νότια από το υγρό στοιχείο της θάλασσας και δυτικά από τις πεδινές εκτάσεις της Θεσσαλίας. Είναι κτισμένη με μέτωπο κυρίως στον Παγασητικό κόλπο και εκτείνεται ως τις παρυφές του Πηλίου. Η σχέση της πόλης με το βουνό και τη θάλασσα έχει επιδράσει διαχρονικά δραστικά στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ζωή των κατοίκων και έχει διαμορφώσει καθοριστικά την εξέλιξη του επιπέδου οικονομικής ανάπτυξης του Βόλου (Χαστάογλου 2002).

Πολεοδομικά χαρακτηριστικά.

Η εξέλιξη του σχεδίου πόλης: Το 1882-83 εγκρίθηκε τμηματικά το Πολεοδομικό Σχέδιο Βόλου. Το σχέδιο διέπεται από λιτή χρηστική αντίληψη. Συνιστά έναν απλό ορθογωνικό κάναβο, με ομοιόμορφα οικοδομικά τετράγωνα, που συμπεριλαμβάνει τους δύο οικιστικούς πυρήνες. Η διάταξη των οδών ακολουθεί την μορφολογία του τότε υφιστάμενου ιστού των "νέων μαγαζιών", αλλά καλύπτει επιφάνεια πολύ μεγαλύτερη της έως τότε κατοικημένης, με επέκταση σε αδόμητες περιοχές δυτικά, βόρεια και ανατολικά της. Ενοποιεί τις δύο "πόλεις" και ομογενοποιεί τον αστικό ιστό, εκλογικεύει τις χαράξεις των δρόμων και διευκολύνει την κυκλοφορία και την οικοδόμηση. Διατηρείται άθικτο το κάστρο και η εντός αυτού παλιά ρυμοτομία.

Εικόνα 3.1. Πόλη του Βόλου όπως ήταν διαμορφωμένη το 1933

(πηγή: Ιστορία του Βόλου, Δημ. Τσοποτός 1991)

Σε γενικές γραμμές το σχέδιο απετέλεσε έναν οδηγό για τον μετασχηματισμό της “διπλής πόλης” σε ενιαίο συγκρότημα, χωρίς ιδιαίτερη μέριμνα για τον εξωραϊσμό του αστικού χώρου. Η πρόβλεψη οικιστικού και δημόσιου εξοπλισμού είναι στοιχειώδης. Δεσμεύονται οικοπέδα για εκκλησίες, λίγες πλατείες και αγορές και ορίζεται η έκταση του σιδηροδρομικού σταθμού στην αδόμητη ζώνη ανατολικά του κάστρου, σύμφωνα με τις ήδη ανεπιλημμένες μελέτες των μηχανικών του σιδηροδρόμου. Χαράσσεται νέα γραμμή προκυμαίας καθ’ όλο το μήκος της παραλίας με μικρές δια πλατύσεις των προβλητών που ήδη υπήρχαν. Επιδιώκοντας την καλύτερη δυνατή συνάρθρωση των δύο πυρήνων η πρώτη “διαχωριστική ζώνη” ορίζεται ως κεντρική πλατεία της πόλης (σημερινή πλατεία Ρήγα Φεραίου) Οι συνοικίες Εφτά Πλατάνια-Οξυγόνο και Μεταμόρφωση προσέλκυσαν την βιομηχανική και επιχειρηματική δραστηριότητα της πόλης.

Το σχέδιο παρά τις προφανείς καινοτομίες του σε σχέση με το υφιστάμενο μέγεθος και τη μορφή του οικισμού, ήταν τελείως ανεπαρκές ως πρόγραμμα εξοπλισμού της πόλης με κεντρικούς δημόσιους χώρους και λειτουργίες, δημοτικά και δημόσια ιδρύματα και

σύγχρονες οικιστικές εξυπηρετήσεις, ικανό να προωθήσει την επερχόμενη ανάπτυξη της. (www.greenkeys-project.net).

Η πόλη του Βόλου παρουσιάζει μια συμπαγή μορφή δόμησης, χωρίς ιδιαίτερα υψηλή πυκνότητα αλλά με ελάχιστους δημόσιους χώρους στο κέντρο της. Από το πρώτο πολεοδομικό σχέδιο του 1882, και μετά στο ρυμοτομικό σχέδιο του 1930, στο σχέδιο επεκτάσεων του 1956 αλλά και στο Γ.Π.Σ. του 1985 με την αναθεώρηση του το 1992, η ποιότητα του αστικού χώρου και η δημιουργία ελεύθερων κοινοχρήστων χώρων αποτελούσε βασικό στόχο του σχεδιασμού (Χαστάογλου, 2002).

Όμως, η ανυπαρξία οικονομικών πόρων, σε συνδυασμό με την μεγάλη βιασύνη ανάπτυξης της πόλης και το σύστημα της αντιπαροχής, απέκλεισαν, την δημιουργία επαρκούς δικτύου κοινοχρήστων χώρων για την πόλη. Ακόμη και οι καταστροφές που υπέστη ο Βόλος από τους σεισμούς του 1955 αντιμετωπίστηκαν δίνοντας προτεραιότητα σε βασικές τεχνικές υποδομές (αντισεισμικά κτήρια), υποβαθμίζοντας το σχεδιασμό, χωρίς να εξασφαλίζονται έτσι οι απαραίτητοι για τη ζωή και ανάπτυξη της πόλης, ελεύθεροι κοινοχρήστοι χώροι.

Εικόνα 3.2. Πόλη του Βόλου 2019

(πηγή: thenewspaper.gr, 2019)

Σήμερα ο Βόλος προβάλλει ένα σύγχρονο πρόσωπο, στρέφοντας το ενδιαφέρον του στην εικόνα της πόλης και επεμβαίνοντας διορθωτικά στα πεπραγμένα της μεταπολεμικής περιόδου. Πρόσφατα, υπό την επίδραση των νέων τάσεων αστικού σχεδιασμού και των σχετικών πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έγιναν δύο σημαντικές επεμβάσεις αστικής ανάπλασης στην πόλη. Η μία είναι αυτή της πλατείας Ρήγα Φεραίου και η δεύτερη αυτή της παραλιακής ζώνης του Αναύρου. Στην πλατεία Ρήγα Φεραίου χωροθετήθηκαν πολλά δημόσια κτίρια, ενώ η περιοχή του Αναύρου αποτέλεσε ζώνη αναψυχής και τουρισμού, όπως θα δούμε αναλυτικά σε επόμενο κεφάλαιο, (ιδιαίτερα έπειτα από την κατασκευή του ξενοδοχείου Ξενία το 1961 και τις μετέπειτα αναμορφώσεις του). Η παραθαλάσσια ζώνη του Βόλου (από τον κεντρικό προβλήτα μέχρι την περιοχή του Αναύρου με μήκος περίπου 17 χλμ.) είναι πολύ σημαντική για την πόλη καθώς με αυτή εξισορροπείται σε αρκετό

βαθμό η έλλειψη κοινόχρηστων χώρων στον εσωτερικό ιστό της πόλης. Αυτό γίνεται φανερό άλλωστε και στην ίδια την ζωή της πόλης καθώς η ζώνη αυτή συγκεντρώνει πληθώρα χρήσεων αναψυχής, εκπαίδευσης, εστίασης, κλπ. και καθημερινά είναι από τις πιο ζωντανές περιοχές του Βόλου. Τα τελευταία χρόνια, συνολικά το Πολεοδομικό Συγκρότημα Βόλου έχει προσαυξήσει την επιφάνεια των δημοσίων χωρών του κατά περίπου 40 στρέμματα, από την επανάχρηση όλου του βιομηχανικού αποθέματος τις τελευταίες δεκαετίες (Χαστάογλου, 2002).

Εικόνα 3.3 Χάρτης παλαιότητας κτηρίων (περιοχή μελέτης)

Εικόνα 3.4 Χάρτης χρήσεων γης ισογείου (περιοχή μελέτης)

Κτίρια αρχιτεκτονικής και ιστορικής αξίας

Περιοχή Δημαρχείου – Δημοτικού Θεάτρου Βόλου

Στην περιοχή βρίσκονται τα κτίρια του δημαρχείου, του δημοτικού θεάτρου, τα γραφεία του ΕΟΤ καθώς και ο σιδηροδρομικός σταθμός της πόλης. Η κεντρική λεωφόρος που περνά από την περιοχή οδηγεί στην έξοδο από την πόλη του Βόλου.

Επίσης, ο χώρος πρασίνου που υπάρχει θα μπορούσε να είναι ένα σημείο συνάντησης ακόμη και χώρος εκδηλώσεων λόγω του δημοτικού θεάτρου, χρησιμοποιείται μόνο ως πέρασμα, λόγω της ελλιπούς συντήρησης.

Το δημαρχείο χτίστηκε το 1970 με σχέδια του αρχιτέκτονα Δημήτρη Πικιώνη ο οποίος εναρμόνισε το στυλ του με την υπόλοιπη αρχιτεκτονική των κτισμάτων του Πηλίου.

Το νέο Δημοτικό Θέατρο του Βόλου ολοκληρώθηκε το 1989 σε σχέδια του αρχιτέκτονα Πάνου Τσολάκη συνεχίζοντας την πλούσια θεατρική παράδοση της πόλης.

Λιμάνι Βόλου

Το λιμάνι του Βόλου είναι χτισμένο στο κέντρο της πόλης και είναι άμεσα συνδεδεμένο με αυτή. Βρίσκεται στον μυχό του Παγασητικού κόλπου και αποτελεί το κέντρο διακίνησης εμπορευμάτων της ευρύτερης ενδοχώρας και επιβατών.

Αναπτύχθηκε παράλληλα με την βιομηχανική ανάπτυξη της περιοχής ώστε να ανταποκριθεί στις αυξημένες ανάγκες της ευρύτερης περιοχής.

Ιδιαίτερα αναπτύχθηκε μετά το 1978 σαν επιβατικό λιμάνι με τις γραμμές από και προς τα νησιά του Αιγαίου, αλλά επίσης και σαν πορθμειακή γραμμή μεταξύ Ευρώπης και αραβικές χώρες.

Παραλία Βόλου

Το θαλάσσιο μέτωπο του Βόλου ξεδιπλώνεται σε μήκος 8 χιλιομέτρων από τα Πευκάκια έως τον Άναυρο. Παραλία Βόλου όμως επικράτησε να ονομάζεται το κεντρικό σημείο από ύψος του Δημαρχείου έως το ναό του Αγ. Κωνσταντίνου.

Από τις απαρχές της ίδρυσης του Βόλου, η Παραλία αποτελούσε το κατεξοχήν σημείο αναφοράς της πόλης. Πρόκειται για ένα χώρο με υψηλή συμβολική φόρτιση, καθώς υπήρξε το θέατρο όπου διαδραματίστηκαν τα κρίσιμα γεγονότα της ιστορίας της πόλης, ο ορίζοντας του ανοίγματός της στον κόσμο, ο τόπος απ' όπου εισήλθε η αλλαγή, ο νεωτερισμός, το καινούριο.

Σήμερα η Παραλία Βόλου έχει διαμορφωθεί σε γραμμικό πάρκο με γλυπτές συνθέσεις, χώρους περιπάτους, ποδηλατοδρόμιο, μεγάλο πάρκινγκ του Οργανισμού Λιμένος. Συμπληρώνεται από πληθώρα καφενείων, τσιπουράδικων και άλλων καταστημάτων.

Περιοχή πάρκου Αναύρου

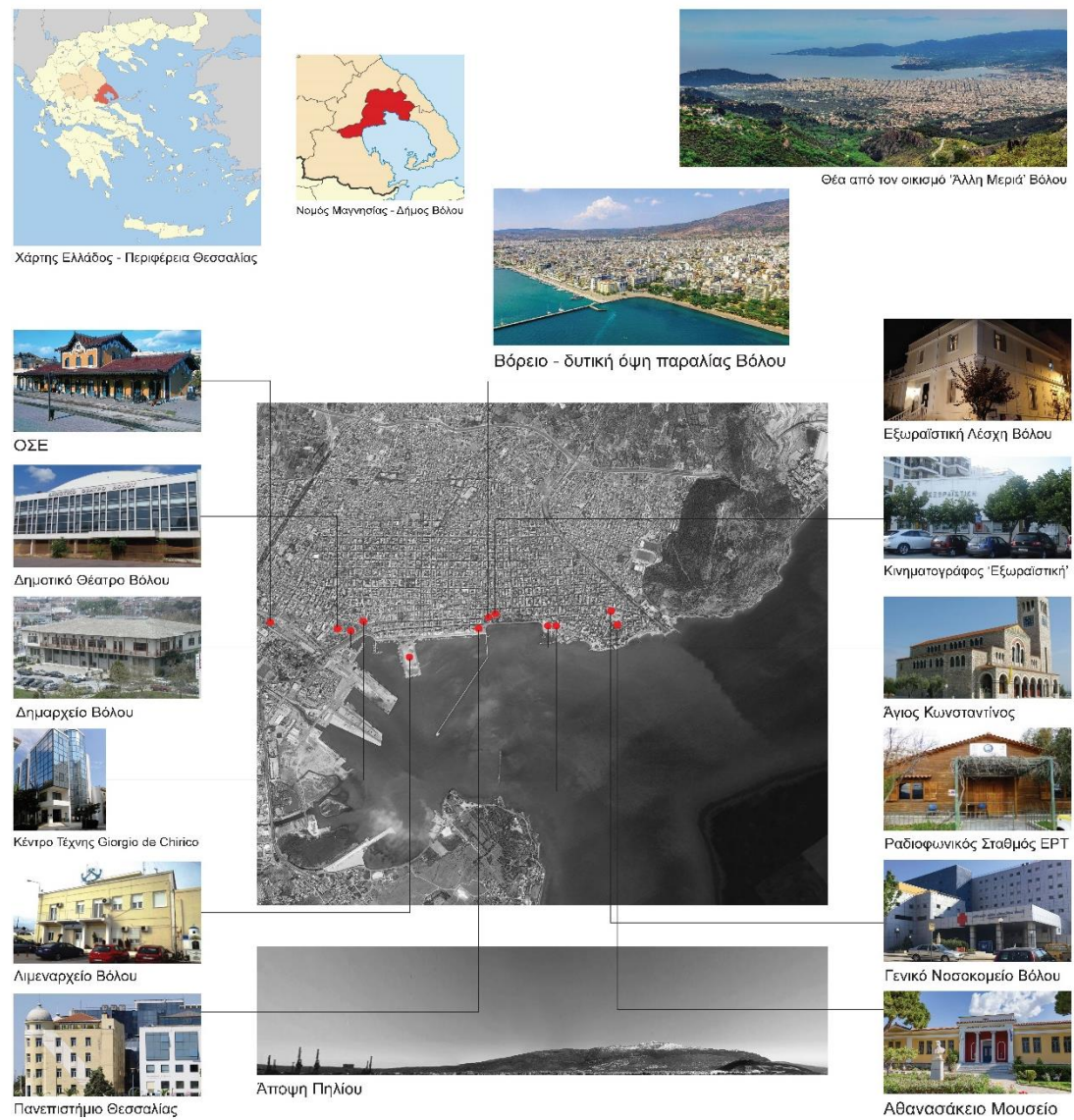
Η παραθαλάσσια ζώνη από τον Άγιο Κων/νο μέχρι την Άναυρο, μετά την οριστική απόδοσή της από το Λιμενικό Ταμείο στον Δήμο, ανασχεδιάστηκε το 1985 από την αρχιτέκτονα Ήβη Αγγελοπούλου ως παρκοπερίπατος διακοσμημένος με γλυπτά Ευρωπαϊών καλλιτεχνών, δημιουργώντας ένα αστικό τοπίο στο όριο στεριάς και θάλασσας.

Στον Άναυρο, επίσης, εκτίθεται μία πολύ πλούσια συλλογή από ευρήματα της περιοχής, όπως Παλαιολιθικά και Νεολιθικά αντικείμενα από τους προϊστορικούς οικισμούς Σέσκλο και Διμήνι.

Το νοσοκομείο του Βόλου ιδρύθηκε το 1906 και πήρε τ' όνομά του από τον πρώτο ιδρυτή του. Αρχικά συντηρούταν από τον Δήμο Παγασών μέχρι το 1953 που έγινε κρατικό.

Το Αρχαιολογικό Μουσείο "Αθανασάκειο" που ιδρύθηκε το 1909 και διαθέτει εκθέματα από την Προϊστορική, Νεολιθική και την Βυζαντινή περίοδο. Στις αίθουσες του μουσείου πραγματοποιούνται κατά διαστήματα περιοδικές εκθέσεις.

Ο Ιερός Ναός της Αγίας Τριάδας διαθέτει μοναδικές αγιογραφίες που φιλοτέχνησε ο Γιώργος Γουναρόπουλος. Βρίσκεται κοντά στο νοσοκομείο του Βόλου.

Εικόνα 3.5 Κτίρια Αρχιτεκτονικής και Ιστορικής αξίας του Βόλου

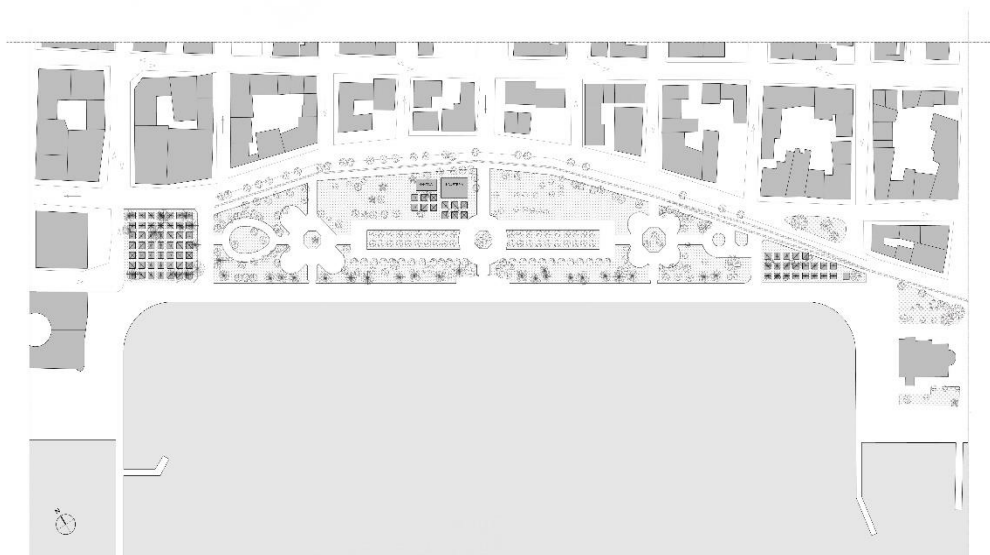
4.Υφιστάμενη κατάσταση περιοχής μελέτης - Πάρκο Αγ. Κωνσταντίνου

Ο Βόλος αναπτύχθηκε ακολουθώντας τον γραμμικό χαρακτήρα της παραλίας του. Η παραλία καθώς και το πάρκο του Αγ. Κωνσταντίνου στην πράξη αποτελούν το κέντρο της πόλης, καθώς σ' αυτά διαμορφώνεται η καθημερινότητα των κατοίκων.

Το πάρκο του Αγ. Κωνσταντίνου, δημιουργήθηκε μετά από τον παγκόσμιο πόλεμο. Η πρώτη δεντροφύτευση της πλατείας έγινε το 1925 και αποτέλεσε το μοναδικό πάρκο της πόλης μέχρι τα μέσα του 20ου αιώνα. Το πάρκο έχει μήκος 500 μέτρα και πλάτος 30 έως 70 μέτρα. Πριν το 1920 χρησιμοποιούνταν ως γήπεδο ποδοσφαίρου.

Η περιοχή αρχικά συγκέντρωνε κατοικίες εύπορων πολιτών. Από το 1895 τον χώρο διέσχιζε το τρενάκι του Πηλίου ενώ η υπόλοιπη περιοχή παρέμενε αδιαμόρφωτη.

Σήμερα είναι φυτεμένο με διάφορα δέντρα και καλλωπιστικά δενδρύλλια. Οι υπηρεσίες που προσφέρει στον επισκέπτη είναι διάφοροι καθιστικοί χώροι σε όλο το μήκος του πάρκου.

Κάτοψη Υφιστάμενης Κατάστασης

Εικόνα 4.1 Κάτοψη υφιστάμενης κατάστασης (περιοχή μελέτης)

Σημαντικά κτίρια της ευρύτερης περιοχής

στην ευρύτερη περιοχή του πάρκου, σώζονται ακόμα κάποια από τα κτίρια που η αρχιτεκτονική τους σφράγισε την εικόνα του Βόλου πριν από τους καταστρεπτικούς σεισμούς του 1955, όπως η Εξωραϊστική, οι πρώην καπναποθήκες Παπαστράτου και ο ναός του Αγ. Κωνσταντίνου και Ελένης.

Εικόνα 4.2 Το κτίριο της Εξωραϊστικής. (πηγή: προσωπικό αρχείο).

Το λεγόμενο κτίριο της Εξωραϊστικής αποτελεί σύμβολο της πόλης του Βόλου. Οι σεισμοί του 1955 προκάλεσαν μεγάλες καταστροφές στο αρχικό κτίριο με αποτέλεσμα να διατηρηθεί μόνο το ισόγειο του κτίσματος. Οι όροφοι ανακατασκευάστηκαν από την αρχή (1956-58) ενώ αργότερα (1962 και 1968) έγιναν διάφορες προσθήκες.

Σήμερα στους ορόφους λειτουργεί η Λέσχη Βόλου, στο ημιυπόγειο εστιατόριο, και στον ακάλυπτο χώρο ο κινηματογράφος.

Εικόνα 4.3 Το κτίριο του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. (πηγή: προσωπικό αρχείο).

Το 1926 κατασκευάστηκε το αρχικό, διώροφο, κτήριο, ενώ το 1935 προστέθηκε το τετράωροφο κτήριο με τους θόλους, το οποίο επικοινωνούσε με το παλιό με γερανόσκαλα.

Το 1985 αγοράστηκε από το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, ανακαινίστηκε και σήμερα, στεγάζει τα γραφεία της Πρυτανίας και τις Διοικητικές υπηρεσίες.

Στο τέλος της ευθείας της παραλίας βρίσκεται ο ναός του Αγίου Κωνσταντίνου και Ελένης κατασκευασμένος από τον Αριστοτέλη Ζάχο και αποπερατώθηκε στα 1935. Ο ναός εμπνέεται από παλαιοχριστιανικά κυρίως πρότυπα ελληνιστικού τύπου. Εκτός από τη σημαντική καλλιτεχνική του αξία, η κατασκευή του ναού δίπλα στη θάλασσα υπήρξε ένα πρωτοποριακό τεχνικό έργο.

Εικόνα 4.4. Ο ναός του Αγ. Κωνσταντίνου και Ελένης. (πηγή: προσωπικό αρχείο).

Το 1898 είχε οικοδομηθεί στη θέση αυτή ένας ξύλινος ναΐσκος των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης. Το 1928 ωστόσο αποφασίστηκε η ανέγερση μεγαλύτερου ναού που θα ανταποκρινόταν στις νέες ανάγκες που δημιούργησε η ανάπτυξη της περιοχής.

Οι χρήσεις που υπάρχουν στο πάρκο το χαρακτηρίζουν κυρίως ως συνοικιακό. Γι' αυτό το λόγο υπάρχουν αρκετοί καθιστικοί χώροι, καφετέριες. Οι καφετέριες που υπάρχουν στο χώρο, διαφοροποιούν τη χρήση κάνοντάς την πιο εμπορική και οδηγούν τους κατοίκους να χρησιμοποιούν το πάρκο κυρίως ως πέρασμα και όχι ως χώρο που θα δραστηριοποιηθούν μέσα σε αυτόν. Παλαιότερα υπήρχαν δραστηριότητες οι οποίες πλέον δεν υπάρχουν λόγω της παραμέλησης του χώρου.

Χάρτης βλάστησης

Υψηλή βλάστηση: Τα δέντρα που επικρατούν στην περιοχή είναι κυρίως τα πεύκα. Αρκετά από αυτά είναι σε κακή κατάσταση λόγω της έλλειψης συντήρησης. Τα παρτέρια στο κέντρο του πάρκου είναι φυτεμένα κυρίως με σοφόρες και ακακίες, ενώ υπάρχουν σε όλο

το μήκος διάσπαρτα μικρά και μεγάλα δέντρα όπως: Ιτιές, ψευδοακακίες, λιγούστρα, λεύκες, φλαμουριές, πλατάνια, φοίνικες και λουπά.

Εικόνα 4.5 Φωτογραφίες δέντρων στο πάρκο (πηγή: προσωπικό αρχείο)

Χαμηλή βλάστηση: Μικροί θάμνοι αλλά και χλοοτάπητας κακής ποιότητας χαρακτηρίζουν τη χαμηλή βλάστηση του πάρκου. Θάμνοι όπως πυξάρι, πικροδάφνη, αγγελική, και άλλα, υπάρχουν μεμονωμένα κάτω από τα μεγάλα δέντρα αλλά και σε συστάδες στους ανοιχτούς χώρους της περιοχής. Τα δέντρα είναι τοποθετημένα περιμετρικά των μεγάλων παρτεριών στη βόρεια και νότια πλευρά, καθώς επίσης και στα κεντρικά ορθογώνια παρτέρια. Ακολουθούν την γραμμικότητα του πάρκου και ουσιαστικά οριοθετούν τα παρτέρια.

Τα πεύκα και οι ακακίες είναι τα είδη που έχουν συνδεθεί με τη συλλογική μνήμη των κατοίκων, καθώς επίσης και η μορφολογία της βλάστησης όπως αναφέρθηκε παραπάνω.

Χάρτης θέσεων θέας

Η περιοχή παρέχει απ' όλες τις πλευρές της σημεία θέασης. Η κύρια και πιο σημαντική θέση θέας είναι η νότια πλευρά του πάρκου όπου βρίσκεται η θάλασσα και η θέα προς τον Παγασητικό κόλπο.

Στην ανατολική και δυτική πλευρά διακρίνονται κάποια από τα θαυμαστά αρχιτεκτονικά κτίρια της πόλης όπως είναι: ο κινηματογράφος Εξωραϊστική, το πανεπιστήμιο, το μνημείο των πεσόντων αλλά και ο ναός του Αγ. Κωνσταντίνου και Ελένης.

Ένα ακόμη σημείο αναφοράς για τη συλλογική μνήμη των κατοίκων είναι τα κύματα που υψώνονται λόγω των δρομολογίων των πλοίων που διέρχονται στο λιμάνι.

Εικόνα 4.6 Άποψη θέας Παγασητικού (πηγή: προσωπικό αρχείο)

Χάρτης κυκλοφορίας πεζών και οχημάτων

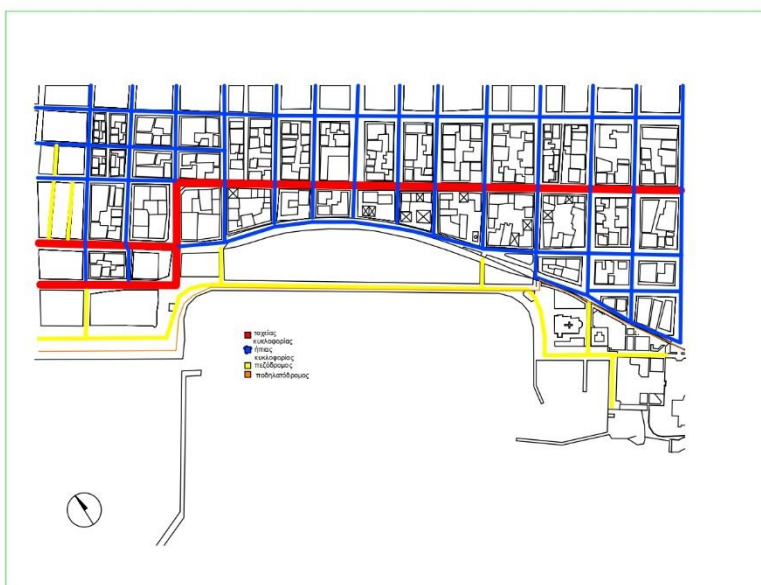
Διαδρομές πεζών: Η κίνηση των πεζών μπορεί να γίνει σε όλο το μήκος τον πάρκου απ' όλες τις κατευθύνσεις. Κυρίως χρησιμοποιείται η παραθαλάσσια διαδρομή από τους χρήστες.

Διαδρομές οχημάτων μέσης κυκλοφορίας: Οι κάθετοι δρόμοι που οδηγούν προς τη θάλασσα είναι μέσης κυκλοφορίας. Χρησιμεύουν κυρίως ως χώροι στάθμευσης των κατοίκων της περιοχής.

Διαδρομές οχημάτων μεγάλης κυκλοφορίας: Γύρω από την περιοχή μελέτης περνούν δύο βασικοί οδικοί άξονες της πόλης. Η οδός Ιάσωνος και η προέκταση αυτής οδός Πολυμέρη, που είναι και παράλληλη με το πάρκο, και η οδός Δημητριάδος. Χαρακτηρίζονται από μεγάλη κίνηση κυρίως τις ώρες αιχμής και είναι κατευθυντήριες προς τις δύο εξόδους της πόλης.

Χώρος στάθμευσης ευρύτερης περιοχής: Στο κέντρο της πόλης υπάρχει κυκλοφοριακή συμφόρηση και ελάχιστες θέσεις στάθμευσης. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα, η βόρεια πλευρά του πάρκου να έχει γίνει παράνομος χώρος στάθμευσης και να εμποδίζει σε αρκετές περιπτώσεις τη διέλευση των πεζών προς το πάρκο.

Για το λόγο αυτό στη ΒΔ πλευρά του πάρκου δημιουργείται ένας νέος πολυώροφος χώρος στάθμευσης ο οποίος θα εξυπηρετήσει τους κατοίκους της περιοχής.

Εικόνα 4.7 Χάρτης οδικού δικτύου

Περιορισμοί και δυνατότητες

Από την ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης, προκύπτουν οι περιορισμοί και οι δυνατότητες της περιοχής μελέτης στους οποίους στηρίζονται οι προτάσεις.

περιορισμοί

Όσον αφορά τους περιορισμούς της περιοχής μελέτης είναι ότι έχουμε υποβάθμιση του πολιτισμικού χαρακτήρα, πολλούς αναξιοποίητους χώρους που καταλαμβάνουν ένα μεγάλο ποσοστό του πάρκου, έλλειψη χώρων δραστηριοτήτων και πολιτισμού όπως και μεγάλο ποσοστό άρρωστων δέντρων και κακή συντήρηση αυτών.

Δυνατότητες

Όσον αφορά τις δυνατότητες της περιοχής μελέτης είναι ότι η περιοχή μελέτης αποτελεί σημείο αναφοράς με εύκολη πρόσβαση απ' όλες τις πλευρές του πάρκου, η περιοχή είναι ιστορικής σημασίας για την συλλογική μνήμη των κατοίκων καθώς είναι το πρώτο πάρκο που δημιουργήθηκε στην πόλη. Ακόμα έχει πολύ καλές θέσεις θέας αφού βρίσκεται δίπλα στη θάλασσα με πολλούς χώρους για ξεκούραση και αναψυχή. Παράλληλα μεγάλη αισθητική αξία, καθώς έχει κτίρια με αρχιτεκτονική αξία που προσδίδουν ιστορική σημασία στην περιοχή μελέτης. Είναι ο πιο σημαντικός χώρος πρασίνου στο παραθαλάσσιο μέτωπο του κέντρου της πόλης. Και τέλος σημαντικό ιστορικό στοιχείο προς ανάδειξη είναι η παλιά σιδηροδρομική γραμμή Βόλου - Πηλίου.

5.Σκοπός-Στόχος σχεδιασμού

Το πάρκο του Αγ. Κωνσταντίνου βρίσκεται σε ένα κομβικό σημείο στα όρια του κέντρου της πόλης με την γενική κατοικία με αποτέλεσμα να του δίνει έναν σύνθετο χαρακτήρα, που με τις κατάλληλες αρχές του σχεδιασμού θα αναδειχτεί σε ένα χώρο δραστηριοτήτων για το ευρύτερο κοινό.

Σκοπός του σχεδιασμού είναι η διατήρηση της ιστορικότητας της περιοχής, η τόνωσης της σχέσης θάλασσας – αστικού ιστού μέσω του πάρκου όπως και η ενοποίηση με τα υπόλοιπα τμήματα του παραλιακού μέτωπου. Ακόμα, σκοπός του σχεδιασμού είναι η διατήρηση της κύριας βλάστησης διότι αποτελεί στοιχείο της συλλογικής μνήμης των κατοίκων, η μετατροπή του πάρκου σε χώρο πολλαπλών δραστηριοτήτων όπως και η διαμόρφωση χρήσεων γης με σκοπό τη μεγαλύτερη προσελκυστικότητα των κατοίκων όλων των ηλικιών.

Βασικές αρχές του σχεδιασμού

Η βασική αρχή της μελέτης είναι να διατηρηθεί η χαρακτηριστική και αναγνωρίσιμη φυσιογνωμία του πάρκου Αγ. Κωνσταντίνου.

Αποτελεί τμήμα του αστικού κεντρικού ιστού.

Οριοθετείται από μια από τις κύριες οδικές αρτηρίες της πόλης με τη θάλασσα.

Υπάρχει άμεση πρόσβαση από τον αστικό ιστό στο πάρκο.

Ιστορικός χαρακτήρας επειδή έχει διατηρήσει βασικά στοιχεία της αρχικής σχεδίασης και ακόμη περισσότερο επειδή υπάρχει τμήμα της παλιάς σιδηροδρομικής γραμμής Βόλου – Πηλίου.

Αξιοποίηση της κομβικής θέσης του πάρκου.

Κοινός χαρακτήρας όσον αφορά τη φύτευση, τον εξοπλισμό, τον φωτισμό και τα υλικά ώστε να διατηρηθεί η συνέχεια με τον υπόλοιπο παραλιακό μέτωπο.

Ενίσχυση του πολιτισμικού χαρακτήρα με τη δημιουργία εγκαταστάσεων ικανών να εξυπηρετούν όσο το δυνατόν περισσότερους κατοίκους.

Ανάδειξη των διαδρομών αυτών, ώστε να αποκτήσουν πρακτική και πολιτισμική σημασία, δίνοντας την δυνατότητα στον πεζό να απολαύσει τη διαδρομή στα διαφορετικά επίπεδα που δημιουργούνται.

Δημιουργία ελεύθερων χώρων αναψυχής, ώστε να μπορεί ο επισκέπτης να απολαύσει το πάρκο με τον δικό του τρόπο ο καθένας.

Κεντρική Ιδέα

Η κεντρική ιδέα στηρίζεται στην μονοκονδυλιά. Η μονοκονδυλιά είναι εκείνη η γραμμή που κυλάει στο χαρτί παίρνοντας τον χρόνο της και καμία φορά λανθάνει. Η μονοκόντυλη γραμμή έχει εφαρμογή ως επι των πλείστων ως σχεδιαστικό εργαλείο εξάσκησης που αποσκοπεί στην ευχέρεια της έκφρασης και την απελευθέρωση από τις επιταγές της ρεαλιστικής απόδοσης της φόρμας. Η μονοκονδυλιά που αποτελεί το εργαλείο του σχεδιασμού μου αφορά στην μετάβαση από τον σκληρό αστικό ιστό και το παραθαλάσσιο μέτωπο στο πάρκο.

Σκοπός είναι η μονοκονδυλιά που δημιουργήθηκε με τον νέο σχεδιασμό να συνδέσει την πόλη με την θάλασσα και να κατευθύνει τους κατοίκους και τους επισκέπτες προς το πάρκο του Αγίου Κωνσταντίνου. Οι κάτοικοι και οι επισκέπτες θα έχουν την δυνατότητα να ανακαλύψουν μέσα από την διαδρομή τους στο πάρκο την ιστορία της περιοχής, που μέχρι σήμερα είναι υποβαθμισμένη.

Βασικός στόχος του σχεδιασμού η μετατροπή του πάρκου σ' ένα χώρο πολλαπλών δραστηριοτήτων καθώς και η διατήρηση της κύριας βλάστησης του πάρκου. Παράλληλα δίνεται έμφαση στη διαμόρφωση χρήσεων γης ώστε να επιτευχθεί στην περιοχή μελέτης η μέγιστη προσελκυστικότητα όλο τον χρόνο. Η ευαισθησία στον σχεδιασμό που θα διαχωρίζει αλλά και θα συνδέει τα στοιχεία του παρελθόντος και του παρόντος όπως και ο εντοπισμός στοιχείων με ειδικό ενδιαφέρον είναι από τους κύριους στόχους του σχεδιασμού. Τέλος, πρέπει να σημειωθεί η προστασία του χαρακτήρα του τοπίου σε συνδυασμό με τα υπόλοιπα τμήματα του παραλιακού μετώπου.

Ανάλυση της κάτοψης

Η μονοκονδυλιά παίρνει την μορφή ενός τοιμεντένιου φορέα, ο οποίος ανάλογα με την πορεία του και την τοποθεσία που βρίσκεται μετατρέπεται σε στάσεις, καθίσματα, πίστα skate, παιδική χαρά και άλλες φορές γίνεται ένα με το έδαφος, ώστε να διευκολύνει το πέρασμα των επισκεπτών. Η μονοκονδυλιά δεν είναι τυχαία, πατάει στα χνάρια παλαιών λειτουργιών που στέγαζε το πάρκο όπως πίστα skate και παιδική χαρά όπως και τρέχει δίπλα στην παλιά σιδηροδρομική γραμμή, με σκοπό να αναδείξει την ιστορική φυσιογνωμία της περιοχής.

Ξεκινώντας την πορεία της η μονοκονδυλιά συναντά το πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Εκεί μετατρέπεται σε παγκάκι για πολλά καθίσματα ώστε να γίνει η στάση των φοιτητών του πανεπιστημίου. Στην συνέχεια γίνεται ένα με το έδαφος, για να διευκολύνει το πέρασμα των επισκεπτών. Μετά θα συναντήσει την περιοχή του πάρκου με τοπωνύμιο <τα κύματα>. Ένα σημείο με απεριόριστη θέα στον Παγασητικό, όπου εκεί μετατρέπεται σε παγκάκι με μεγάλη διαπλάτυνση ώστε να μπορεί ο επισκέπτης είτε να καθίσει, είτε να ξαπλώσει βλέποντας την θέα.

Στην συνέχεια της διαδρομής η μονοκονδυλιά περνάει παράλληλα με την σιδηροδρομική γραμμή. Τοποθετείται ένα βαγόνι του παλιού τρένου μουντζούρη που θα είναι

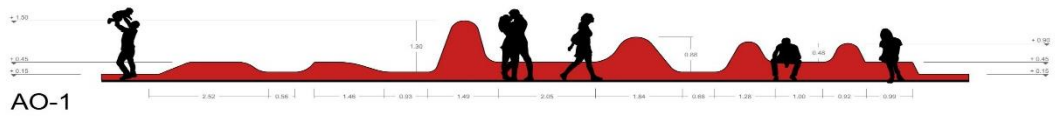
αυτοδιαχειριζόμενο από τους φοιτητές του πανεπιστημίου του Βόλου, το οποίο έχει στόχο στην πραγματοποίηση εκδηλώσεων όπως ομιλίες, κινηματογραφικές προβολές και άλλα. Σκοπός της τοποθέτησης αυτού του βαγονιού είναι η ανάδειξη της ιστορικής φυσιογνωμίας της περιοχής.

Στην συνέχεια η μονοκονδυλιά πατάει στα ίχνη της παλιάς πίστας skate που υπήρχε, και μετατρέπεται σε πίστα skate. Αφού βυθιστεί στο έδαφος η μονοκονδυλιά συναντάει τα ίχνη της παλιάς παιδικής χαράς, που υπήρχε στα παιδικά μου χρόνια και μετατρέπεται σε παιδική χαρά, για να προσφέρει όμορφες στιγμές σε παιδιά.

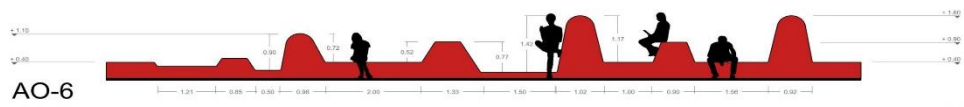
Μετά μπροστά στην εκκλησία του Αγ. Κωνσταντίνου η μονοκονδυλιά μετατρέπεται σε καθίσματα, και θα τα ονομάσω καθίσματα των ραντεβού, καθώς εκεί είναι το πιο δημοφιλές μέρος συνάντησης των κατοίκων του Βόλου.

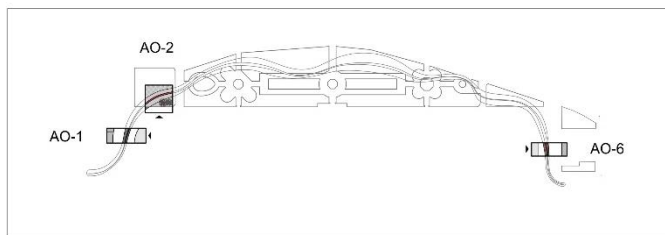
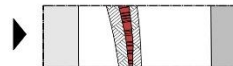
Εικόνα 5.1 Κάτοψη πρότασης

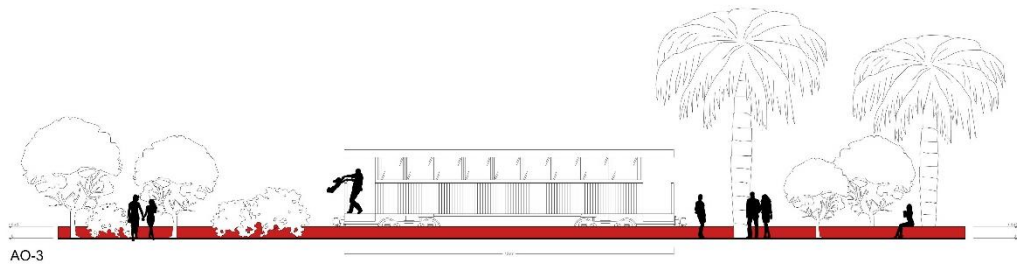
Κάτοψη ΑΟ-1

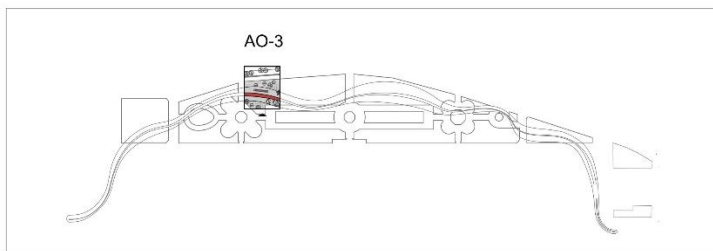
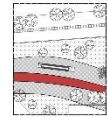
Κάτοψη ΑΟ-6

Εικόνα 5.2 Αναπτύγματα όψεων καθιστικών χώρων

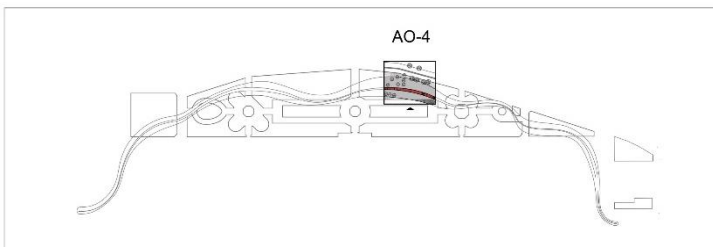
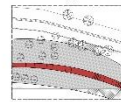
Κατοψη ΑΟ-3

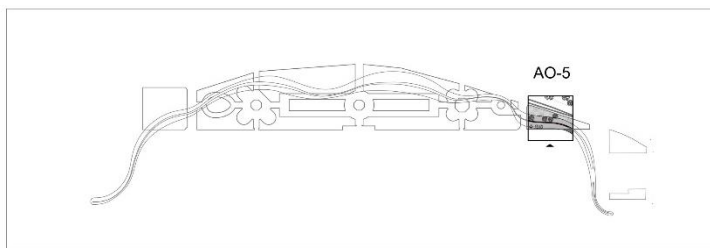
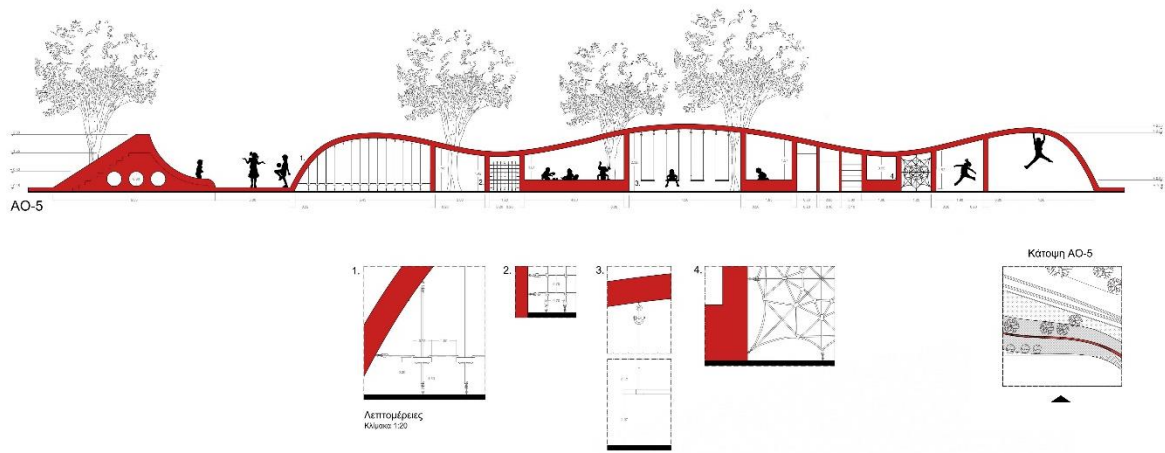
Εικόνα 5.3 Ανάπτυγμα όψης βαγονιού

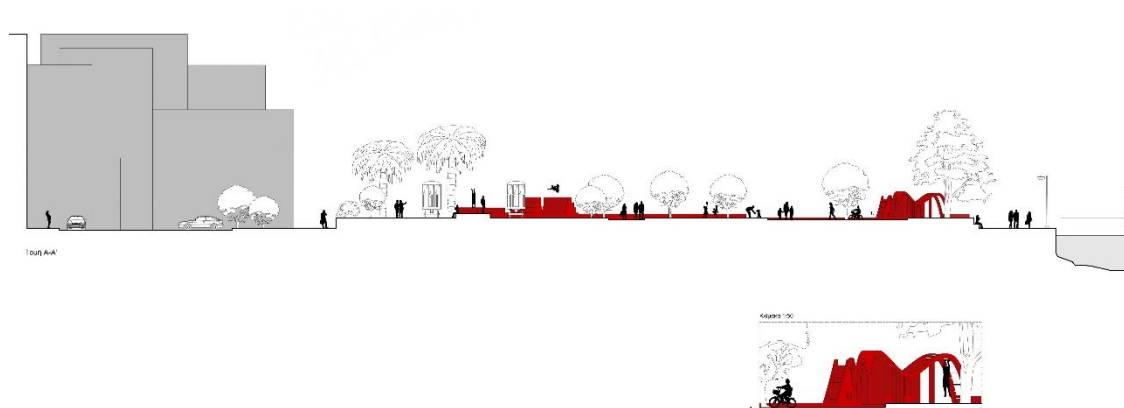
Κατοψη ΑΟ-4

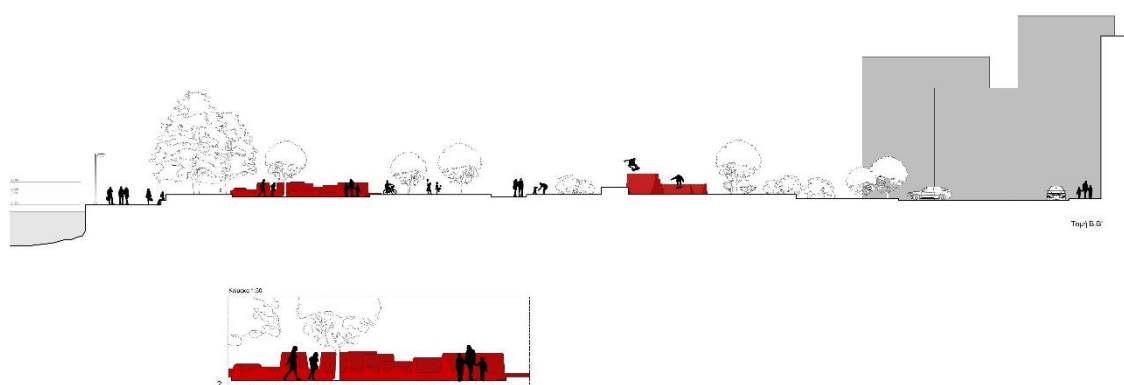
Εικόνα 5.4 Ανάπτυγμα όψης πίστας skate park

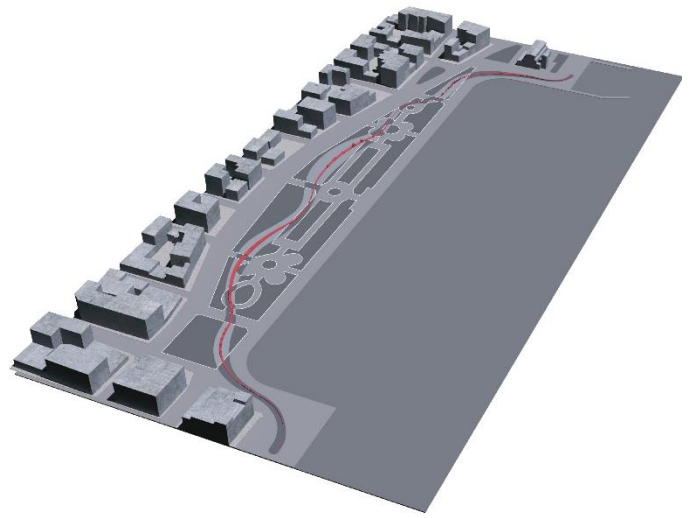
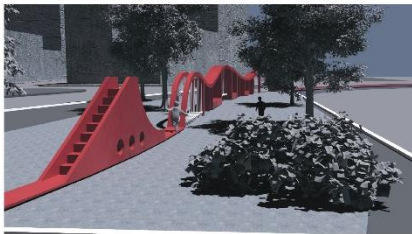
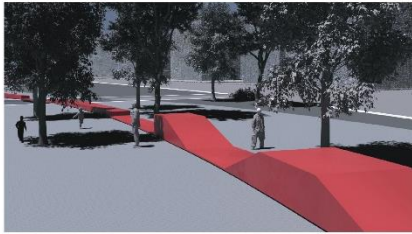
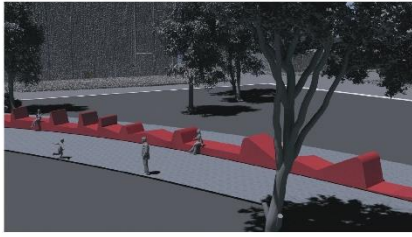
Εικόνα 5.5 Ανάπτυγμα όψης παιδικής χαράς

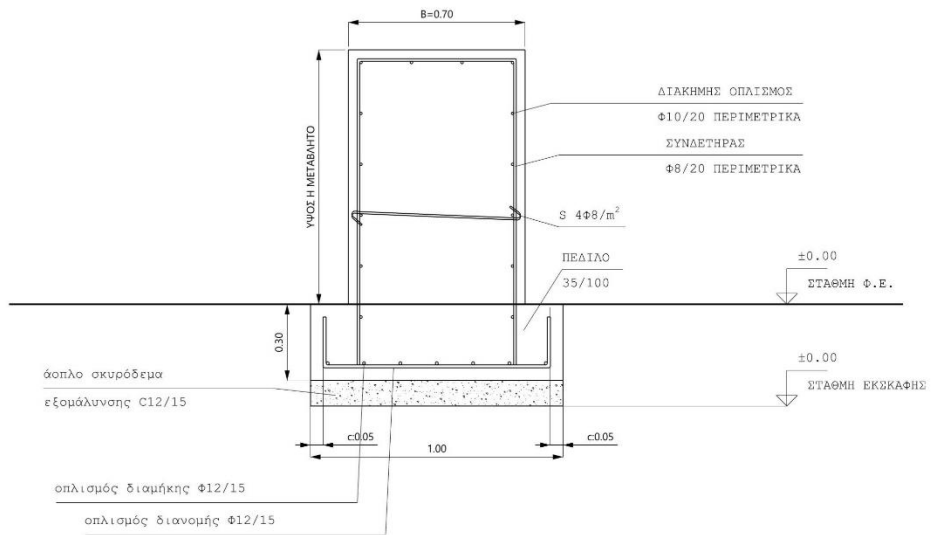
Εικόνα 5.6 Τομή Α-Α

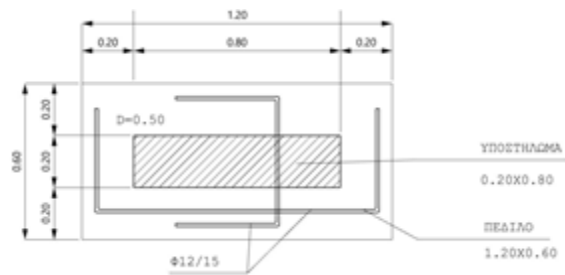
Εικόνα 5.7 Τομή Β-Β

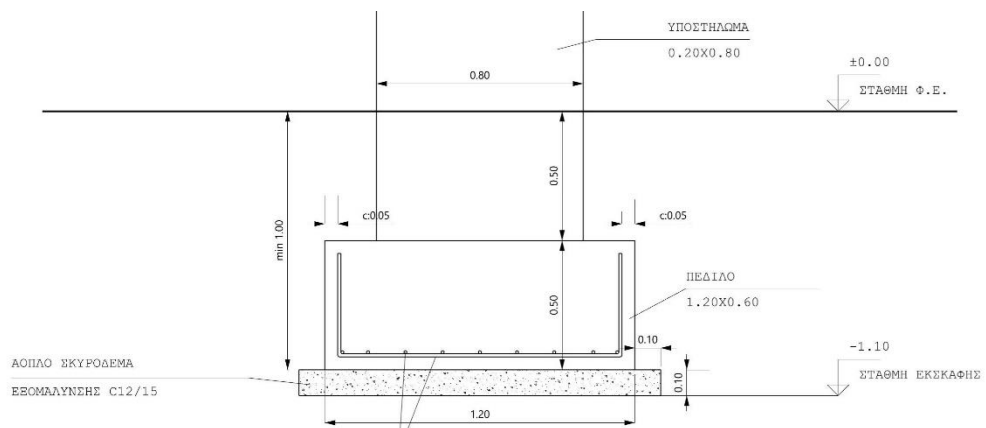
Εικόνα 5.8 Πρόταση- Τρισδιάστατες Απεικονήσεις

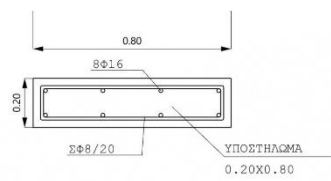
Εικόνα 5.9 Τυπική τομή παγκακίου και λεπτομέρειες οπλισμών

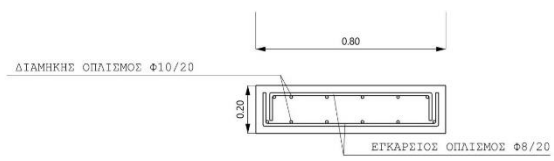
Εικόνα 5.10 Κάτοψη πέδιλου

Εικόνα 5.11 Τομή πέδιλου

Εικόνα 5.12 Τυπική τομή υποστυλώματος

Εικόνα 5.13 Τυπική τομή πλάκας

Βιβλιογραφία

- Ραχούτη Ανδρεανή. Επαναπροσδιορισμός του χαρακτήρα και ανάπτυξη του ανατολικού θαλάσσιου μετώπου του Βόλου από τον Άγιο Κωνσταντίνο μέχρι τον Άναυρο 2014.
- Κολημήτρα Λένα. Πτυχιακή εργασία με τίτλο: Ανάπλαση θαλάσσιου μετώπου. Μελέτη περίπτωσης πάρκου Αγίου Κωνσταντίνου Βόλου 2011.
- Μοσχοπούλου Ειρήνη. Διπλωματική εργασία με τίτλο: Αστικό πράσινο, ανάπλαση του πάρκου του Αναύρου 2012.
- Διδακτική ομάδα: Ι.Πολύζος, Σ. Μαυρομάτη, ΘΕΜΑ :οι ιδιότητες και οι διαφορετικές «αναγνώσεις» της παραλιακής ζώνης μιας πόλης- η περίπτωση της Θεσσαλονίκης.
- Γριβοκοστόπουλος Χάρης, διάλεξη σχολή αρχιτεκτόνων ΕΜΠ
- ΕΜΠ, Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Μάθημα: Περιβαλλοντικές συνιστώσες του σχεδιασμού και της οικιστικής ανάπτυξης, Θέμα: Αστικό θαλάσσιο μέτωπο και μαρίνες. Σχεδιασμός και περιβαλλοντικές επιπτώσεις, Χατζημαρκάκη Μαρία, Διδάσκοντες: Τζ. Κοσμάκη, Δ. Πολυχρονόπουλος, Θ. Βλαστός.
- Τσοποτός Δ., *«Ο Παγασητικός κόλπος κι ο Βόλος, Αναίρεσις των περί εγκαταστάσεως Σλάβων αστήρικτων ισχυρισμών»*, Αθήναι 1930.
- Λεονάρδος, Ι.(1836/1992): *«Νεότατη της Θεσσαλίας Χωρογραφία»*, Βουδαπέστη/Λάρισα.
- Μάγνης Ν., *«Περιήγησις η τοπογραφία της Θεσσαλίας και της Θεσσαλικής Μαγνησίας»*, Αθήναι, 1860.
- Βίλμα Χαστάογλου, *«Βόλος, πορτραίτο της πόλης τον 19ο και 20ο αιώνα»*, εκδ. Βόλος.
- Ντακούνα Μ., Ντελεδήμος Δ., 2003, Διπλωματική εργασία *«Μελέτη κυματισμών στο λιμάνι του Βόλου μελέτη και κατασκευή κυματοθραύστη»*, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Πολυτεχνική σχολή Πολιτικών Μηχανικών, επιβλέπων καθ. Καραμπάς Θεοφάνης.
- Ειδικά θέματα πολεοδομίας 9, Θέμα: Μελέτη του Παραλιακού Μετώπου στην πόλη του Βόλου, φοιτήτρια: Καφούση Ροζαλία, *«Ιστορική διερεύνηση του σχηματισμού και της εξέλιξης της πόλης σε συνάρτηση με τις αλλαγές στο παραθαλάσσιο μέτωπο»*.
- Ομαδική προσπάθεια δασκάλων της Α' εκπαιδευτικής περιφέρειας Μαγνησίας με συνεργασία του επιθεωρητή Παπαϊωάννου Ι., *«Ο Βόλος και το Πήλιο»*, 1959.
- Αραβαντινός Α., (2007) *Πολεοδομικός Σχεδιασμός. Για μια βιώσιμη ανάπτυξη του αστικού χώρου*, Αθήνα: Συμμετρία.
- Δημόγλου Αι. (επιμ.), (1999) *Βόλος, ένας αιώνας: Από την ένταξη στο ελληνικό κράτος (1881) έως τους σεισμούς (1955)*, Βόλος: Εκδόσεις Βόλος – Δ.Η.Κ.Ι.
- Τσίγκου Α., (1991) *Περιβαλλοντικές αναπλάσεις παράκτιων αστικών ζωνών: εφαρμοσμένα παραδείγματα στην Ελλάδα και στο εξωτερικό*, Βόλος:Καλλιτεχνικός Οργανισμός Δήμου Βόλου.

- Χαρίτος Χ. (επιμ), (2004) *Βόλος 1881-1955, ο χώρος και οι άνθρωποι*, Βόλος: Δημοτικό κέντρο ιστορίας και τεκμηρίωσης Βόλου (ΔΗ.ΚΙ.).